

MÍÐVIKAN

Hans, pápi Dánjal. Longu tvey ára gamal var hann ætlaður at fáa garðin á Hellu í Kvívík

Matilda mostir Dánjal. “Hennara” dreingir vóru við í donsku mótstøðuni móti nasismuni í Danmark

Í 1934 hittu Dánjal heimskenda pólgranskaran Jean Charcot (við keppinum), tá ið hann við skipi sínum Pourquoi Pas kom inn á Kvívík í 1934. Tvey ár seinni gekk hann burtur undir Íslandi við 39 monnum

Henda myndin er frá meslingagrindini í Gøtu í 1935, har Dánjal eisini var við. Drongurin, sum stendur á hvalinum, er Óli Mikkelsen, sum gjørdist lækni

um, at eingin grind hevði verið í Gøtu í 50 ár. Vanligt hevði verið at koyra øsku av torvi ella koli á sjógv í samband við grindadráp, tí hetta skuldi kyrra grindina. Og nú vóru dungarnir eftir hesi 50 árinu blivnir ógvuliga stórir og kundu nú rættiliga koma til sín rætt.

Aftaná at etið var, var so møguleiki fyri at fara antin í dans ella á missiónsmøti. Dánjal valdi dansin. Í dansinum mintist Dánjal seg at hava sæð mannin, ið helst er kominn við smittuni, tí hann var útbrotin við meslingum. Hann var úr Norðuroygggjum.

Um náttina, meðan bíðað var eftir seðlunum, leitaðu kvívíkingarnir sær inn í eitt hoyggjhús, har teir boraðu seg niður í hoyggið fyri at fáa ein blund og eitt sindur av hita. Hetta var jú seinast í november, og tað var rættiliga kalt.

Seinni kemur eitt fríggjarapar inn í hoyggjhúsið, og hetta fingi kvívíkingarnir nógvan stuttleika burturúr, inntil hesi bæði varnaðust, at tey ikki vóru einsamøll og rýmdu útaftur.

Kvívíkingarnir gjørdi annars kvetti. Teir keyptu ein hóp av grind, og afturat hesum fingi teir hálvar partar. Teir leigaðu sær bil yvir á Skipanes við grindini, og so gekk leiðin sama veg heimaftur.

Tað vóru fólk, sum vórðu smittað av meslingum í hesi grindini, og nógv doyðu, eisini í Gøtu.

Men hesar meslingarnar merktu teir einki til í Kvívík. Teir høvdu gingið í 1929, og tá høvdu tey flestu havt sjúkuna. Men í 1935 doyði tveir kvívíkingar umborð á skipi av meslingum. Teir høvdu nevniliga skýggjað meslingarnar í 1929 og vóru slopnir tá.

Fór til Noregs

Í 1938 fór Dánjal á háskúla í Noregi. Aftaná háskúlan gjørdist hann húskallur á einum garði í Olden.

Men ófriðarligt var í Europa, og 2. veraldarbardagi byrjaði í september í 1939. Dánjal helt, at tað nú mundi vera frægast at fara aftur til Føroyar. Hann kom heim í oktober 1939 við "Lyr". Dánjal og Elsa, sum eisini var úr Kvívík, vóru tá blivin trúlovað. Elsa var eisini á einum garði. Hon vildi eisini sleppa heim, men vildi fara heim úr Danmark. Elsa fór fyrst til Falster at vera hjá Zakariasi Brimnes, prest, sum var pápabeiggi hennara. Tískil var Elsa stódd í Danmark, tá Danmark varð hersett av Týsklandi í apríl 1940. Hetta var ein strika í rokningini, tí nú slapp hon ikki heim aftur.

Tað var ikki bert tað, men sambandið á annan hátt var meira enn trupult. Tey fyrstu árinu kundu tey bert frætta sínámillum við Reyðakross brævi. Eitt slíkt bræv var avmarkað til 20 orð, og tey skuldu sensurerast. Tískil tók tað langa tíð at fáa boð ímillum.

Fríggjarabøvini máttu um Svøríki og Portugal

Tað gjørdist kortini seinni møguligt at senda brøv úr og til Danmarkar frá uttanveltaðum londum. Elsa hevði samband við svenska sjúkrasystir, sum eisini búði í Svøríki. So tær fingi uppí lag ta skipan, at brøvini vórðu send til hesa sjúkrasystirina. Hon koyrði tey so í ein brævbjálva og sendi tey víðari. Hetta var sjálvsagt nógv øðrvísi enn Reyða Kross brøvini, men tók framvegis tíð, tí brøvini skuldu sendast umvegis Portugal.

Annars nýtti Elsa tíðina niðri til at læra til sjúkrasystir á Diakonissestiftelsen, og hon tók prógv sum slík júst 5. mai 1945, frælsisdagin hjá Danmark. Hon arbeiddi sum sjúkrasystir inntil fyrsta barnið kom í 1950.

Gjørdist maskumaður

Dánjal valdi at fara á studentaskúla

í Havn í 1940, og hann var liðugur í 1942. Í Havn búði hann hjá Johannu Matheu og Sigfred Skaale. Her var eitt serlig vinalag teirra millum. Omma Sigfred var úr Kaldbak, og hon var fastir mammu og stjúkmammu Dánjals. Her var so væl ímillum, at børnini hjá Sigfred kallaðu pápa Dánjal fyri Hans abbi og stjúkmammuna fyri Bina omma. Johanna Mathea, sum gjørdist 101 ár, mintist Dánjal sum ein dæmligan ungling við humoristiskum sansi.

Eftir at Dánjal hevði fingið studentsprógv, stóðu honum ymisk arbeiði í boði. Hann valdi at taka við einum arbeiði at býta gassmaskur út. Bretar óttaðust fyri, at týskarar fóru at seta í verk eitt álop við gassi móti Føroyum, og tí skuldu allir føroyingar útgerast við gassmasku. Í hesum arbeiði skuldi Dánjal – saman við øðrum – ferðast kring alt landið. Í fyrsta umfari skuldu gassmaskurnar setast saman, síðani skuldu tær býtast út til fólk, og tey skuldu lærast, hvussu tær skuldu brúkast. Á Trøllanesi var Dánjal av børnunum kallaður maskumaðurin!

Tað vóru triggjar støddir umframt ein stódd til børn frá 1-5 ár. Barnamaskurnar vóru eitt sindur pedagogiskar. Tær høvdu reyða nøs, so børnini ikki skuldu ræðast tær. Síðan var ein serlig maska til heilt

smá børn. Hesa skuldu børnini fara í, og so skuldu mammurnar pumpa luft til barnið, um tað gjørdist neyðugt.

Góðar at reinsa spritt við

Tíbetur kom tað ongantíð til ta ætlaðu nýtisluna av gassmaskunum. Týskarar høvdu jú annað at nýta sítt gass til! Menn funnu skjótt funnu útav, at tað bar til at reinsa spritt, so tað væl gjørdist drekkandi, við at lata tað renna gjøgnum filtrið á maskunum, sum annars var ætlað at reinsa luftina fyri gass.

Hetta arbeiðið fekst Dánjal við fram til 1943. Annars arbeiddi hann á garðinum hjá pápanum. Í 1944 gjørdist læraraloysi í Kvívík. Dánjal lovaði at taka sær av hesum vetrarmánaðirnar, men tá ið tað fór at vára í 1945, fór hann aftur at velta.

Kríggið gjørdi, at Dánjal og Elsa ikki sóust í heili 5 ár. Men endiliga í 1945 kundi Elsa koma heim aftur. Hetta er eisini ein søga um trúfesti, sum vardi lívið út.

Tey bæði fóru longu niður aftur í 1945, tá Dánjal fór at lesa til djóralækna. Tey giftust í 1946 í Kvívík. Hann varð liðugur í 1952 og arbeiddi í eini 10 ár í Jyllandi.

Til Føroyar at vera djóralækni

Í 1962 kom Dánjal til Føroya at

vera djóralækni. Carl Johan Bech, sum hevði verið djóralækni í ein mansaldur, var farin frá, og tí var eingin djóralækni í landinum. Tað varð gjørd ein nýggj tænastráð, og her hevði djóralæknaembætið fingið eina raðfesting, sum Carl Johan metti sum eina undirmeting av starvinum. Hann tók avleiðingarnar av hesum í stundini og segði seg úr starvi.

Alt hetta merkti, at Dánjal ikki kundi koma heim, fyrr enn greiða var fingin á hesum viðurskiftum, men tað eydnaðist loksins. Tey bæði, Dánjal og Elsa, komu heim við teirra 4 børnum og búsettust í gomlu skúlastjórastjórahúsunum í Gr. Kambansgøtu. Seinni fluttu tey yvir á Frútrøð.

olij@olivant.fo

Næsti partur

Í komandi parti verður greitt frá arbeiðinum sum djóralækni. Dánjal kom eisini at virka sum semingsmaður. Eisini verður greitt frá ættini hjá Elsu.